

opening door Rob Maaskant van de installatie Grenswereld in de Bewaerschole, Burgh Haamstede

Dames en heren,

De beroemde en helaas ook vergeten Ethiopische zoutdelver Jodre Hens heeft eens gezegd:

'Il sodre dim anja, il sodre di mens, en kwada merre si dadre nens'.

Een inmiddels gevleugelde uitspraak die zoveel wil zeggen als: 'het is niet alles zout wat er kristalliseert'. Jodre deed deze gewaagde uitspraak tijdens een openingsceremonie ter gelegenheid van het steken van een eerste spade voor hetgeen in 1683 het grootste zoetwaterbekken in midden Sahara had moeten worden. En ik mag aannemen dat u nog weet hoe dit ambitieuze project afliep. Juist ja, Jodre kreeg een verhouding met de nicht van de eigenaar van de grond en na een met alcohol doordrenkte avondmaaltijd met de overige leden van het zoutwinnersteam werd Jodre van het project afgehaald en hebben we nooit meer iets van hem en het project vernomen.

We zijn nu inmiddels 332 jaar later en toch zijn er twee woorden die ons uit het voorgaande relaas zijn bijgebleven: Zout en Zoet. En dat beste vrienden zijn ook de leidende woorden binnen ons gezelschap nu hier vanmiddag in de Bewaerschole. Want wat heeft Jeroen en Anne bewogen om zich in deze wondere wereld van zoetzout te storten. Wat prikkelde hun zielenroerselen om samen dit zilte avontuur aan te gaan?

Welnu, beste mensen, deze vragen waren voor mij de voornaamste reden om in te gaan op het verzoek van Jeroen en Anne om deze tentoonstelling van een inleidend woord te voorzien. Ik ben geen wetenschapper, geen filosoof en ook ben ik geen kunsthistoricus die kan uitleggen hoe de kunsten zich kunnen mengen in de wereld van het wetenschap. Nee, datgene wat mij zo aantrok in dit bijzondere project was het avontuur op de vierkante millimeter. Want dat is deze tentoonstelling. Avontuur op de vierkante millimeter.

Zo kan ik me heel goed de ontroering voorstellen die zich van Jeroen en Anne moet hebben meester gemaakt toen ze voor het eerst de betoverende zoutzuurglans van de kloostermoppen ontdekten. De ontroering ook van het intieme proces dat ze samen stap voor stap volgden en de vragen die ze zich daarbij stelden over de kleisoorten, de bodemstalen en de krimpprocessen die zich vlak voor hun ogen afspeelden. En niet te vergeten hun zoektocht naar 'spontane zoutglazuren', alsof het de ontdekking van de een nieuw melkwegstelsel betrof. Want dat is ook hetgeen wat mij zo boeit in de deze microprocessen. Persoonlijk ben ik wel eens verbaasd dat er enorm veel aandacht gaat naar gigaprocessen in de ruimte die miljoenen jaren terug plaatsvonden terwijl we hier in ons eigen Zeeland in de klei van onze voortuin getuige kunnen zijn van fascinerende werelden die nog nauwelijks ontdekt zijn.

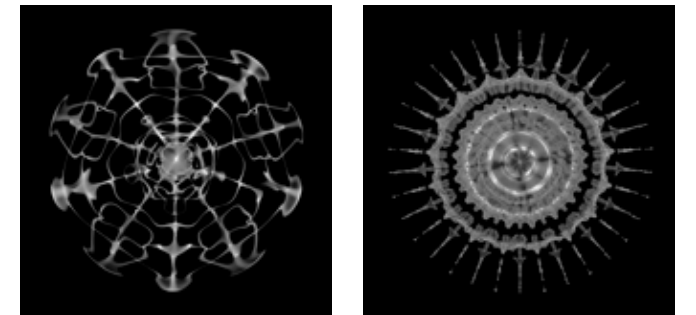
Wij als kunstenaars hebben nogal eens de pretentie de scheppers van een nieuwe beeldenwereld te zijn. Maar vaak dient de natuur daarbij, bewust of onbewust, als grote onuitputtelijke inspiratiebron. En niet alleen in de beeldende kunsten, maar ook in de architectuur, de mode en de muziek. Zoals Anne en Jeroen gefascineerd zijn door de geheimen van de microwereld in relatie met zout en zoet, zo verdiep ik met zelf als muzikant graag in de geheimen van de organische muziek. Bekend is hoe bepaalde tonen, als die zichtbaar worden gemaakt via een trommelvel of een membraam, prachtige structuren tevoorschijn toveren als je bijvoorbeeld poeder op dat vel uitstrooit. Structuren die overeenkomsten vertonen met doorsneden van planten en wortels of verbeeldingen uit de kosmos. Het is duidelijk dat er een relatie is tussen al deze zaken. Al in de oudheid waren er theorieën dat er een verband bestaat tussen de afstanden in bepaalde tonenreeksen en de onderlinge

krachten en verhoudingen in de kosmos. Theorieën waarover we heerlijk eindeloos kunnen fantaseren maar die we dus ook op een heel andere, concrete, manier hier in de Bewaerschole aannemelijk kunnen maken. Verbindingen die hier vanmiddag ook prachtig tot uiting komen in de soundscape van Koos de Muijnck die ons nu omringt met Pedro Guridi op basklarinet. Oerelementen die aan de basis van alle leven staan.

De processen die in Balanceren tussen Zoet en Zout worden verbeeld bestrijken jaren en misschien zelfs eeuwen, maar in de versnelling kijken en lezen ze weg alsof we in een spannende TV serie terecht komen. Luister maar:

"Terwijl de muziek aanzwelt worden grondmonsters in kleine accubakken gezet. In ieder bakje zit een zelfde volume vast aarde. Er verschijnen belletjes in het water, iets zwemt in grote aantallen, witte aanslag op de wanden, proeft niet zout, groene aanslag, bruiner en dan okergeel en plots ontwaren we een wereld vol eencellige kiezelwieren die tot het eerste en daarmee tot het oudste leven op aarde behoren. Wat overblijft zijn de culturele fossielen van de waarneming. Kruipsporen op de natte klei"

"Kruipsporen op de natte klei", het klinkt als de titel van een thriller en dat is het eigenlijk ook, als we de tijd en de rust maar willen nemen om het proces te willen volgen.

waterklankbeelden, - Robert Boerman

Voor Balanceren tussen zoet en zout stelden Anne en Jeroen voor om op zoek te gaan naar de grens tussen zoet en zout hier in het landschap, in de bodem, in de natuur, maar vooral ook in de cultuur. Hoe drukt zout en zoet zich uit in dit landschap?

Het gaat over dijken, zand, zee, klei, over kleuren baksteen, over vervuild slib, over geuren, over zintuiglijke waarneming: zie je wat je ziet of zie je alleen dat wat je weet? En als dat laatste zo is, hoe kun je dan leren zien wat je niet kent? Maar het gaat ook over levensdrift, expressiviteit, landschap, natuur, kunst. Wat u hier ziet is een verbeelding van de materie. Jeroen en Anne hadden u zelf uit kunnen leggen hoe die verbeelding tot stand is gekomen, maar dan komt het proces centraal te staan, terwijl ze in dit geval juist de kracht van de materie zelf centraal willen stellen. Zij zochten een grens en ontdekten een wonderlijk mooie grenswereld. Als kunstenaars hebben ze condities gecreëerd die het mogelijk maakten om die expressiviteit van de bodem zelf zichtbaar te maken. En

uit wat ze ontdekten selecteerden zij dat, wat die primaire levensdrift zichtbaar maakt, en zelf weer gezien kan worden als landschapskunst, met dit verschil dat het geen kunst is die gemaakt is door een kunstenaar, maar doormogelijk de natuur zelf.

Zoals gezegd: Wat u hier binnen ziet is de verbeelding van de materie. Het is nu aan u hoe u verder de koppeling legt tussen deze installatie en het Landschap buiten. Zelf spreken Anne en Jeroen als ze het over hun werk hebben over een persoonlijke zoektocht naar zoute schoonheid in Zeeuwse aarde. Ze spreken ook over cadeaus als het gaat over afslibbare deeltjes, zware grond, lichte grond, kwade grond, spekgrond, sterke grond en zelfs geroerde grond.

Ik denk dat je een gelukkig mens bent, als zulke cadeautjes je leven een zoet-zilte glans kunnen geven.

Anne en Jeroen, gefeliciteerd met dit mooie project.

© Rob Maaskant / 22.03.2015